

Щодо методів протидії впливу хибних стереотипів на ефективність діяльності соціальних працівників можна запропонувати наступні : організація супервізії, семінари, тренінги, лекції, заходи обміну досвідом, тощо.

На основі цього, при проектуванні діяльності, досліджуються стереотипи у найважливіших сферах, визначаються можливі причини виникнення хибних стереотипів та підбираються, при потребі, відповідні методи протидії їх негативному впливу на роботу даного соціального працівника чи окремої соціальної програми.

Важливою передумовою успішної організації соціальними працівниками окремих соціальних програм чи всієї своєї діяльності в цілому є знання і розуміння природи стереотипів, їх особливостей, механізмів формування та впливу на процес оцінювання особою чи групою осіб соціальних явищ і процесів, уміння визначати основні стереотипи [3].

Зазначені напрями є актуальними для наших подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Тихомирова Є.Б. Зв'язки з громадськістю : навч. посіб. Київ : НМЦВО, 2001. 560 с.
2. Шерман О.М. Політичний стереотип: місце у політичному процесі та технології формування засобами масової інформації. Львів: Сполом, 2008. 228 с.
3. <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/6211/1/09-4-19.pdf>.

Людмила Романовська

професор, доктор педагогічних наук
професор кафедри соціальної роботи та соціальної педагогіки
Хмельницький національний університет

Олена Василенко

доцент, кандидат педагогічних наук
доцент кафедри психології та педагогіки
Хмельницький національний університет
м. Хмельницький

ФОРМИ РОБОТИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ З ПРОФІЛАКТИКИ КОНФЛІКТІВ В ІНКЛЮЗИВНИХ СТУДЕНТСЬКИХ ГРУПАХ

Автори розглядають проблему запобігання появи конфліктів в інклюзивних студентських групах. Наголошують на необхідності впровадження інклюзивної освіти в закладах вищої освіти, формування

інклюзивної компетенції у викладачів цих закладів, розвитку міжособистісних стосунків в інклюзивних студентських групах. Визначають форми роботи фахівців соціальної сфери, які сприяють запобіганню появі конфліктів в інклюзивних студентських групах. Автори стверджують, що саме ці форми роботи допоможуть у засвоєнні студентами з особливими освітніми потребами рольової поведінки здорових ровесників, активному їх пристосуванню до вимог закладу вищої освіти, підтримці у навчанні з боку оточуючих.

Ключові слова: *інклюзія, інклюзивна студентська група, конфлікт, фахівці соціальної сфери.*

Успішність впровадження інклюзивного навчання значним чином залежить від характеру міжособистісних стосунків в студентській групі. Вступаючи до закладу вищої освіти, студенти розпочинають нове самостійне життя, яке є невід'ємною частиною того освітнього закладу і групи, де вони навчаються. Зрозуміло, що в групі формуються нові взаємини на основі прихильності чи, навпаки, неприхильності одних студентів до інших. Все це призводить до конфліктів.

Термін «конфлікт» в перекладі означає «зіткнення». Конфлікт виникає тоді, коли люди починають усвідомлювати, що їхні інтереси, потреби, цілі не можуть бути задоволеними у разі збереження існуючої системи соціальних відносин і починають діяти так, аби змінити ситуацію [2].

Проблема вивчення причин та шляхів розв'язання конфліктів в інклюзивних класах та інклюзивних студентських групах розглянута в дослідженнях О. Василенко, Ю. Волчелюк, Л. Лавріненко, Р. Попелюшка, Л. Романовської, М. Чайковського.

Так, зокрема, М. Чайковський переконаний у тому, що інклюзивна освіта тісно взаємопов'язана з процесом інтеграції осіб з особливими освітніми потребами у соціальне та освітнє середовища, що визначається як нормалізація умов соціального життя і можливостей одержання освіти відповідно до міжнародних та українських правових актів. Проте одним з найважливішим аспектом впровадження інклюзивної освіти у закладах вищої освіти є інклюзивна компетентність викладачів вищої школи, яку дослідник визначає як відносно самостійну частину загальної професійної компетентності; інтегративне особистісне утворення, що обумовлює здатність здійснювати освітні функції в процесі інклюзивного навчання, зокрема забезпечувати освітні потреби студентів з особливими освітніми потребами, їхню соціально-педагогічну адаптацію у навчально-виховному середовищі, створювати всі умови для їхнього повноцінного розвитку та саморозвитку [3].

Р. Попелюшко вважає, що коли молодь з особливими освітніми потребами відвідує заняття разом зі звичайними однолітками, відбуваються позитивні зміни їх особистісних характеристик. Автор зауважує, що заклади вищої освіти як соціальні інституції мають бути причетні до поширення та впровадження інклюзивної освіти. Вони повинні прийняти власну концепцію інклюзивного навчання (спеціальні освітні послуги можуть бути надані в різних умовах) та підтримати навчання кожного студента з особливими освітніми потребами (викладачі можуть здійснювати навчання трьома способами: по-перше, вони навчають так, щоб студенти з різними здібностями і стилями навчання могли розуміти процес навчання і брати в ньому активну участь; по-друге, викладачі змінюють завдання, коли вони надто складні для студентів з особливими освітніми потребами; по-третє, вони моделюють повагу і заохочують дружбу між студентами у академічній групі) [1].

Проте, незважаючи на зацікавленість дослідниками проблемою впровадження інклюзивного навчання в освітніх закладах усіх рівнів та вирішення усіх питань, що пов'язані з цим процесом, вона потребує більш детального вивчення. Адже саме від характеру формування міжособистісних стосунків в інклюзивному класі та інклюзивній студентській групі залежить не лише навчальна успішність дітей та молоді з особливими освітніми потребами, але й ефективність процесів їх адаптації, соціалізації та реабілітації.

У своїх дослідженнях науковці стверджують, що досить важливою є діяльність фахівців, які працюють в освітніх закладах, адже їхня робота зорієнтована на залучення дітей і молоді з особливими освітніми потребами в освітній процес, їхню соціалізацію, створення у них активної установки на впевнене позиціонування себе у суспільстві, навчання вміння перетворювати свої недоліки в переваги, зміну ставлення сучасного суспільства до людей з особливими освітніми потребами. Проте впровадження інклюзивного навчання має ряд перешкод, серед яких дослідники виділяють й психологічне неприйняття звичайною учнівською та студентською молоддю осіб, які мають обмежені можливості здоров'я. Цей чинник, на жаль, є одним з домінуючих у виникненні конфліктів в інклюзивних студентських групах закладів вищої освіти.

З огляду на це ми розробили форми роботи фахівців соціальної сфери з профілактики появи конфліктів в інклюзивних студентських групах:

1. Розвиток толерантного ставлення, емпатії та уникнення «оцінних стереотипів» у спілкуванні зі студентами з особливими освітніми потребами.

2. Формування умінь в звичайних студентів уникати каузальної атрибуції у спілкуванні зі студентами з особливими освітніми потребами.

Адже цей феномен є своєрідним засобом інтерпретації та оцінки суб'єктом інших на основі буденного, життєвого досвіду.

3. Проведення тренінгових занять з вироблення оптимальних рішень щодо покращення психолого-педагогічної ситуації і клімату в інклюзивних студентських групах;

4. Проведення індивідуальних співбесід з метою виявлення несприятливих умов побуту і навчання студентів з особливими освітніми потребами.

5. Надання консультацій з питань особистісного характеру студентів з особливими освітніми потребами (непорозуміння з близькими людьми, організації співпраці зі звичайними студентами та ін.);

6. Залучення студентів з особливими освітніми потребами до активної участі в роботі студентського клубу взаємодопомоги, клубу за інтересами, до волонтерської діяльності тощо.

Таким чином, успішність навчальної діяльності та соціальної адаптації студентів з особливими освітніми потребами в закладах вищої освіти залежить від багатьох чинників, основними з яких є включеність таких студентів в інклюзивні студентські групи, залучення їх до спільної діяльності, відчуття приналежності до колективу. Значним чином це залежить від активності самих студентів з особливими освітніми потребами, їх комунікабельності, широкого кола інтересів тощо. Також запорукою успішної інклюзії студентів з особливими освітніми потребами у освітній простір закладів вищої освіти є доброзичливе ставлення та спеціальна підготовка викладачів до роботи в інклюзивних студентських групах. Адже соціальна інклюзія, на відміну від освітньої, спрямована на соціальну адаптацію молоді з особливими освітніми потребами до загальної системи соціальних стосунків у межах того освітнього середовища, де вона відбувається. Саме в умовах інклюзії ця категорія молоді засвоює рольову поведінку здорових ровесників та основні зусилля спрямовує на входження в освітній простір академічної групи, пристосування до вимог закладу вищої освіти та користується підтримкою у навчанні.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі вбачаємо у розробці та обґрунтуванні науково-практичних порад кураторам інклюзивних студентських груп щодо покращення психологічного клімату у цих групах.

Список використаних джерел

1. Попелюшко Р. Особливості інклюзивного навчання в закладі вищої освіти. *Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців*, Хмельницький, 2019. С. 114-116.

2. Тюптя Л., Іванова І. Соціальна робота (теорія і практика) : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : ВМУРОЛ «Україна». 2008. 574 с.

3. Чайковський М. Теорія і практика соціально-педагогічної роботи з молоддю з особливими потребами в умовах інклюзивного освітнього простору : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.05. Старобільськ, 2016. 344 с.

Наталія Руденко

магістрантка спеціальності 231 Соціальна робота
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

Ірина Іонова

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи і
менеджменту соціокультурної діяльності
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми

МАРКЕТИНГОВІ ПІДХОДИ ДО НАДАННЯ ПОСЛУГ ОРГАНІЗАЦІЯМИ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

У статті висвітлено сутність соціальної сфери та специфіку її функціонування в ринкових умовах. Доведено актуальність застосування маркетингового підходу до управління організаціями соціальної сфери та надання ними послуг.

Ключові слова: соціальна сфера, організації соціальної сфери, маркетинг послуг.

Постановка проблеми. В існуючих соціальних умовах для ефективного розвитку держави необхідні не тільки політичні або економічні механізми впливу та управління. На сьогодні успішність функціонування будь-якого суспільства обумовлюється розвитком його соціальної сфери, яка виступає однією з найважливіших сфер його життєдіяльності. Саме в цій сфері реалізуються соціальні інтереси різних верств населення, регулюються відносини суспільства та особистості, забезпечуються умови праці й побуту, задовольняються питання здоров'я і відпочинку громадян.

За останні десятиліття відбулися глибокі зміни в соціально-економічних умовах розвитку складових соціальної сфери. Стрімко змінюється життя людини, умови праці, засоби спілкування і методи отримання інформації. Тому виникає необхідність у пошуку механізмів адаптації до ринкових умов або запозиченні методів і технологій регулювання, що використовуються в інших сферах суспільства, і